

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi

KRR.410.003.03.2021

Pani
Małgorzata Gośniowska-Kola
p.o. Dyrektor Generalny
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30
01-207 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/048 – Pomoc rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Gośniowska-Kola, p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa, od dnia 29 października 2020 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Grzegorz Pięta p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa od dnia 6 marca 2019 r. do dnia 28 października 2020 r., Piotr Serafin p.o. Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa od dnia 3 lipca 2018 r. do dnia 5 marca 2019 r., Witold Strobel Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa od dnia 1 września 2017 r. do dnia 2 lipca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie udzielania pomocy finansowej rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy
Okres objęty kontrolą	Okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 30 czerwca 2021 r. z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą, a także zdarzeń występujących do zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Kontrolerzy	1. Monika Bagińska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KRR/12/2021 z dnia 12 maja 2021 r. 2. Jolanta Krzyżanowska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KRR/13/2021 z dnia 17 maja 2021 r. (akta kontroli str.1-2, 342-378)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa prawidłowo realizował zadania w zakresie udzielenia pomocy finansowej rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Dyrektor Generalny Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa: – udzielał ulg w spłacie należności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (dalej: KOWR) rolnikom, w których gospodarstwach wystąpiły szkody w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, w tym suszy. W badanym okresie pozytywnie rozpatrzono 39 659 wniosków o pomoc oraz udzielono ulg w spłacie należności na łączną kwotę 242 931,1 tys. zł, z tego w ramach Programu pomocy dla gospodarstw rolnych i rybackich, w których powstały

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: ustawa o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

szkody spowodowane wystąpieniem w 2018 r. suszy lub powodzi i Programu pomocy dla podmiotów, które poniosły szkody w gospodarstwach rolnych lub rybackich spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi na kwotę 213 497 tys. zł oraz w ramach pomocy *de minimis* na kwotę 29 434,1 tys. zł;

- wydał wytyczne dotyczące sposobu obliczania wysokości ulgi w postaci obniżenia czynszu dzierżawnego, a także odroczenia terminów płatności oraz rozkładania na raty bez stosowania oprocentowania za okres odroczenia lub rozłożenia na raty należności z tytułu nabycia mienia Zasobu WRSP;
- przekazywał do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi tygodniowe raporty o udzielonej pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych;
- przekazywał sprawozdania o udzielonej przez KOWR pomocy w formie ulg w spłacie należności Zasobu WRSP w Systemie Raportowania Pomocy Publicznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Realizacja zadań w zakresie udzielenia pomocy finansowej rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy

Opis stanu
faktycznego

1. Program pomocy dla gospodarstw rolnych i rybackich, w których powstały szkody spowodowane wystąpieniem w 2018 r. suszy lub powodzi przyjęty uchwałą Nr 107/2018 Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2018 r.³ (Program 2018) oraz Program pomocy dla podmiotów, które poniosły szkody w gospodarstwach rolnych lub rybackich spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków wiosennych lub powodzi przyjęty uchwałą Nr 86/2019 Rady Ministrów z dnia 6 września 2019 r.⁴ (Program 2019) umożliwiły podjęcie przez Dyrektora Generalnego KOWR działań polegających na stosowaniu zgodnie z art. 23a ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa⁵ (ustawa o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa) odroczeń w płatnościach z tytułu umów sprzedaży i dzierżawy bez stosowania opłat i odsetek za okres odroczenia oraz ulg w opłatach czynszu dzierżawnego wnoszonego przez producentów rolnych, którzy ponieśli szkody spowodowane przez suszę lub powódź w 2018 r. oraz którzy ponieśli szkody spowodowane przez suszę, huragan, grad, deszcz nawalny, przymrozki wiosenne lub powódź w 2019 r. W ww. Programach określono, że na podstawie art. 700 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁶ (dalej: Kodeks cywilny) obniżenie czynszu dzierżawnego może nastąpić przy łącznym spełnieniu dwóch warunków tj. zaistnieniu okoliczności, za które dzierżawca nie ponosi odpowiedzialności i które nie dotyczą jego osoby oraz wystąpieniu znacznego zmniejszenia zwykłego przychodu z przedmiotu dzierżawy.

³ zmieniony uchwałą Rady Ministrów nr 124/2018 z dnia 12 września 2018 r.

⁴ zmieniony uchwałami Rady Ministrów: nr 157/2019 z dnia 17 grudnia 2019 r., nr 162/2019 z dnia 20 grudnia 2019 r., nr 19/2020 z dnia 3 marca 2020 r., nr 41/2020 z dnia 9 kwietnia 2020 r., nr 74/2020 z dnia 16 czerwca 2020 r. i nr 82/2020 z dnia 24 czerwca 2020 r.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 2243.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.

Pomoc w ramach Programów mogła zostać udzielona rolnikom i producentom rolnym, w których gospodarstwach powstały szkody oszacowane przez komisje ds. szacowania szkód, jeżeli szkody te spowodowały obniżenie dochodów ustalonych zgodnie z art. 25 ust. 6 rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznającego niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014), powyżej 30%. W przypadku gdy szkody spowodowały obniżenie dochodu do 30% dochodów ustalonych zgodnie z art. 25 ust. 6 rozporządzenia Komisji (UE) nr 702/2014 udzielona pomoc miała charakter *pomocy de minimis* w rolnictwie (*pomoc de minimis*).

2. Zadania związane z koordynowaniem prac dotyczących udzielania ulg w spłacie należności realizowane były w centrali KOWR w Biurze Zarządzania Należnościami i Windykacji do dnia 27 września 2018 r., a od dnia 28 września 2018 r. tj. od wejścia w życie regulaminu organizacyjnego KOWR stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 145/2018/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 13 września 2018 r. – w Biurze Finansowo-Księgowym w Wydziale Zarządzania Należnościami i Windykacji. W Oddziałach Terenowych KOWR zadania dotyczące stosowania ulg w spłacie należności realizowane były w Wydziałach Finansowo-Księgowych i Windykacji⁷.

Zastępca Dyrektora Generalnego wyjaśnił, że: [...] wdrożenie programów pomocowych nie wymagało wprowadzenia zmian w strukturze organizacyjnej KOWR. Stosowanie ulg w ramach odbywało się zgodnie z obowiązującymi w KOWR procedurami tj. wnioski, po wstępnej weryfikacji przez pracowników Oddziałów Terenowych KOWR, rozpatrywane były przez działające w Oddziałach Terenowych KOWR komisje ds. stosowania ulg, a następnie decyzje w sprawie udzielenia ulgi były zatwierdzane przez Dyrektora Oddziału Terenowego KOWR. [...]

(akta kontroli str. 3-223, 282-288, 379, 384, 491-493, 669-670, 677, 703-704)

W okresie objętym kontrolą dyrektorzy OT powoływali komisje ds. stosowania ulg. W regulacjach wewnętrznych brak było zapisów określających działanie takich komisji.

P.o. Dyrektor Generalny KOWR wyjaśniła:

[...] W dotychczasowych przepisach wewnętrznych KOWR oraz obowiązujących procedurach nie ma bezpośredniej delegacji dla dyrektorów OT KOWR do powoływania komisji ds. stosowania ulg. Zapis taki pojawił się w projekcie nowego zarządzenia w sprawie wprowadzenia „Warunków i zasad odraczania, rozkładania na raty lub umarzania należności KOWR z tytułu gospodarowania mieniem ZWRSP”, które ma zastąpić zarządzenie nr 171/2017/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie odraczania, rozkładania na raty lub umarzania należności KOWR (ze zm.). Dotychczas komisje powoływane były w oparciu o zapis w zarządzeniu nr 211/2018/W Dyrektora Generalnego Krajowego

⁷ W okresie objętym kontrolą obowiązywał: regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do zarządzenia nr 1/2017/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 1 września 2017 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa zmienionego zarządzeniem nr 153/2017/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 28 listopada 2017 r. oraz zarządzeniem nr 73/2018/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 15 maja 2018 r.; regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do zarządzenia nr 145/2018/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 13 września 2018 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa zmienionego zarządzeniem nr 156/2018/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 27 września 2018 r., zarządzeniem nr 162/2018/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 9 października 2018 r., zarządzeniem nr 20/2019/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 29 stycznia 2019 r., zarządzeniem nr 49/2019/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 24 maja 2019 r., zarządzeniem nr 82/2019/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 16 lipca 2019 r., zarządzeniem nr 137/2019/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 16 grudnia 2019 r., zarządzeniem nr 24/2020/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 28 stycznia 2020 r. oraz zarządzeniem nr 14/2021/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 26 stycznia 2021 r.

Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 31 grudnia 2018 r. w sprawie dochodzenia należności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z tytułu dzierżawy i sprzedaży mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Z uwagi, że komisje działają w oddziałach terenowych KOWR, dyrektorzy oddziałów terenowych, tak jak to miało miejsce w przeszłości, powoływali komisje w ramach uprawnień nadanych przez Dyrektora Generalnego KOWR w ramach pełnomocnictwa ogólnego. [...].

(akta kontroli str. 379, 383, 397-467, 669-670, 676-678)

W sprawie przygotowania pracowników KOWR do obsługi wniosków dotyczących udzielenia pomocy w ramach Programów, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR wyjaśnił, że:

[...] Z uwagi, iż zakres ulg wprowadzonych programami pomocy nie odbiegał od dotychczas udzielanych przez KOWR w związku z ponoszonymi corocznie przez kontrahentów KOWR stratami, nie zachodziła potrzeba dodatkowego szkolenia pracowników w zakresie procedur obowiązujących przy rozpatrywaniu wniosków. Niemniej na naradzie służb finansowo-księgowych KOWR, która odbyła się w dniu 8.10.2019 r. w Warszawie, omówiono w formie prezentacji skutki wejścia w życie Uchwały nr 86/2019 Rady Ministrów z dnia 6 września 2019 r. w sprawie ustanowienia programu pomocy dla rolników i producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2019 r. suszy, huraganu, gradu, deszczu nawalnego, przymrozków lub powodzi. [...]

(akta kontroli str. 3-223, 282-288, 379, 384, 491-493, 669-670, 677, 703-704)

3. Ogólne zasady stosowania ulg w spłacie należności Zasobu WRSP zostały uregulowane zarządzeniem Nr 171/2017/W Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie odraczania, rozkładania na raty lub umarzania należności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa zmienionego zarządzeniem Nr 08/2019/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 15 stycznia 2019 r. i zarządzeniem Nr 51 /2020/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 24 kwietnia 2020 r.

Wobec ustanowienia Programu 2018 i Programu 2019 Dyrektor Generalny KOWR wydał wytyczne dotyczące sposobu obliczania wysokości ulgi w spłacie należności KOWR w formie: obniżenia czynszu dzierżawnego mienia Zasobu WRSP na podstawie art. 700 Kodeksu cywilnego w przypadku spełnienia przesłanek do objęcia programem oraz możliwości odraczania terminu płatności rat z tytułu sprzedaży mienia Zasobu WRSP na koniec okresu ratalnej spłaty wynikającej z umowy sprzedaży (Wytyczne dotyczące ulg w spłacie należności KOWR lub Wytyczne)⁸. Zgodnie z ww. Wytycznymi – ulgi w spłacie należności KOWR stosowane były na wniosek nabywcy lub dzierżawcy mienia Zasobu WRSP.

(akta kontroli str. 221-222, 231-281, 562-570)

4. Pomoc udzielana w formie ulg w spłacie należności Zasobu WRSP stanowiła pomoc publiczną o której mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej⁹.

Sprawozdania sporządzane na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu takiej

⁸ Wytyczne dotyczące ulg w spłacie należności KOWR w związku z Programem 2018 zostały przekazane Oddziałom Terenowym KOWR pismami: p.o. Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 5.09.2018 r. znak: CEN.BFK.WWR.3813.116.2018.IP.1, p.o. Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 12.09.2018 r. znak: CEN.BFK.WWR.3813.120.2018.PM, Dyrektora Biura Finansowo-Księgowego KOWR z dnia 21.09.2018 r. znak: CEN.BFK.WWR.3813.128. 2018.AW.1, p.o. Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 17.10.2018 r. znak: CEN.BFK.WWR.3813.128.2018.AW.2, p.o. Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 30.10.2018 r. znak: CEN.BFK.WWR.3813.26.2018.AW.1. Wytyczne dotyczące ulg w spłacie należności KOWR w związku z Programem 2019 zostały przekazane Oddziałom Terenowym KOWR pismem p.o. Zastępcy Dyrektora Generalnego KOWR z up. p.o. Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 8 października 2019 r. znak: CEN.BFK.WWR.3813.70.2019.AW.1.

⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 743.

pomocy¹⁰ (rozporządzenie w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie) oraz na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 marca 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu takiej pomocy¹¹ przekazywane były do MRiRW w Systemie Raportowania Pomocy Publicznej.

Sprawozdania o wysokości udzielonej pomocy publicznej sporządzone za okres do końca października 2019 r. były przekazywane do MRiRW na podstawie jednostkowych sprawozdań OT KOWR, a od listopada 2019 r., bezpośrednio z OT KOWR do MRiRW. Zmiana sposobu przekazywania sprawozdań wynikała ze zmiany przepisów rozporządzenia w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie, dotycząca skrócenia terminu przekazywania sprawozdań w zakresie pomocy *de minimis* w rolnictwie lub rybołówstwie z 20 do 7 dni od dnia następującego po dniu udzielenia pomocy.

(akta kontroli str. 224-225, 387-388, 651-663)

W okresie od dnia 22 czerwca 2018 r. do dnia 24 kwietnia 2019 r. Dyrektor Generalny KOWR, w związku z pismem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie zasad jednolitego systemu raportowania w ramach pomocy dla rolników i producentów rolnych¹², którzy ponieśli szkody w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej spowodowane wystąpieniem niekorzystnych zjawisk atmosferycznych przekazywał do MRiRW tygodniowe raporty o udzielonej pomocy w ww. zakresie.

OT KOWR na potrzeby monitoringu wielkości udzielonej pomocy w formie ulg w spłacie należności Zasobu WRSP, w tym w związku z wystąpieniem suszy przekazywały do Centrali KOWR miesięczne informacje dotyczące realizacji ww. Programów. Ponadto oddziały terenowe KOWR przekazywały do Centrali KOWR *kwartalne raporty windykacyjne nW01*.

(akta kontroli str. 224-225, 289-308, 379-570, 665-666, 675)

5. W latach 2018-2020 (według stanu na 27 maja 2021 r.) do KOWR wpłynęło 42 481 wniosków o zastosowanie ulgi w spłacie należności z powodu niekorzystnych zjawisk atmosferycznych. Wnioski te dotyczyły należności na łączną kwotę 561 311 tys. zł. Pozytywnie rozpatrzono 39 659 tj. 93,4% łącznej liczby złożonych wniosków (42 481). Ogółem kwota zastosowanych ulg wyniosła 242 931,1 tys. zł, z tego w ramach Programów 213 497 tys. zł i w ramach pomocy *de minimis* 29 434,1 tys. zł.

Ulg w zakresie odroczenia należności z tytułu nabycia mienia z Zasobu WRSP wyniosły 102 191,3 tys. zł, tj. 42,1% łącznej kwoty udzielonych ulg, w zakresie umorzenia lub obniżenia czynszu dzierżawnego ulgi wyniosły 94 979,7 tys. zł (tj. 39,1%), a w zakresie odroczenia czynszu dzierżawnego 45 760,1 tys. zł (tj. 18,8%). Najwięcej ulg udzielono w OT Szczecin (27,9%), OT Bydgoszcz (13,8%) oraz w OT Gorzów Wielkopolski (13,7%). W 2018 r. łączna kwota zastosowanych ulg wyniosła 49 482,2 tys. zł (w tym w ramach Programu 37 946,4 tys. zł), w 2019 r. 113 226 tys. zł (w tym w ramach Programu 104 190,7 tys. zł) oraz w 2020 r. 80 222,9 tys. zł (w tym w ramach Programu 71 359,8 tys. zł).

¹⁰ Dz. U. poz. 120, ze zm.

¹¹ Dz. U. poz. 561.

¹² Pismo z dnia 15 czerwca 2018 r. znak: ZON.zk.270.78.2018 Podsekretarza Stanu w MRiRW podpisane z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi;

Główną przyczyną odrzucenia 2 822 wniosków było niedostarczenie wymaganych procedurą dokumentów, brak możliwości ustalenia strat w uprawach ze względu na zgłoszenie szkody po zbiorach, złożenie wniosku przez nieuprawnione podmioty, po upływie terminu płatności należności lub po zakończeniu okresu obowiązywania Programu.

Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR, wyjaśnił:

[...] Wnioski o zastosowanie ulgi w ramach programu pomocowego co do zasady rozpatrywane były bez zbędnej zwłoki, niemniej jednak w wielu przypadkach okres ten ulegał wydłużeniu z uwagi na okresową kumulację składanych przez kontrahentów wniosków przy ograniczeniach kadrowych, uniemożliwiających ich szybkie rozpatrzenie, konieczność uzupełnienia wniosków o wymagane dokumenty, pozwalające na wyliczenie ulgi, a także o protokół oszacowania szkód sporządzony przez wyznaczoną do tego komisję powołaną przez wojewodę. Ponadto, część kontrahentów składała wnioski przed terminem płatności czynszu dzierżawnego nimi objętego, co skutkowało brakiem możliwości rozpatrzenia takiego wniosku do czasu naliczenia opłaty z tego tytułu wg właściwych mierników. Średnio przedział czasowy, w którym Oddziały rozpatrywały wnioski kontrahentów, zawiera się pomiędzy 30 a 180 dni. [...]

(akta kontroli str. 4, 225, 309-311, 587-650, 665, 674-675)

6. W wyniku przeprowadzonej w 2019 r. przez Biuro Audytu i Kontroli (BAiK) kontroli pn. *Postępowanie z należnościami KOWR w zakresie udzielania ulg w ich spłacie* sformułowano wniosek pokontrolny dotyczący m.in. określenia w stosownym zarządzeniu Dyrektora Generalnego KOWR delegacji do wydania przez Dyrektora Oddziału Terenowego KOWR zarządzenia w sprawie powołania Komisji ds. stosowania ulg i umorzeń, a w przypadku odstąpienia od powoływania Komisji Zarządzeniem Dyrektora OT KOWR – określenie zasad i trybu postępowania przez ww. Komisję ds. stosowania ulg i umorzeń.

Aktualnie trwają prace nad opracowaniem projektu zmian do zarządzenia Nr 171/2017/W Dyrektora Generalnego KOWR z dnia 20.12.2017r. w sprawie odraczania, rozkładania na raty lub umarzania należności KOWR.

BAiK nie przeprowadzało kontroli dotyczącej udzielania pomocy rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy.

W okresie objętym kontrolą nie były przeprowadzane kontrole przez instytucje zewnętrzne dotyczące udzielania pomocy finansowej rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy.

Do Centrali KOWR nie wpłynęły skargi w sprawie obsługi wniosków o pomoc dla producentów rolnych, którzy ponieśli szkody w uprawach rolnych spowodowane suszą.

(akta kontroli str. 4, 223-225, 312-341, 380, 385-387, 733-759)

7. W 2020 r. KOWR brał udział w pracach powołanego w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Zespołu do spraw przygotowania procedury wykorzystania elektronicznego obiegu dokumentów związanych z udzielaniem pomocy producentom rolnym w związku ze stratami spowodowanymi wystąpieniem suszy.

W 2020 r. KOWR zakupił system pn. *geoserwis susza 2020*¹³, który stanowił narzędzie komplementarne do Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej prowadzonego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach.

Na realizację Projektu Geoserwis Susza 2020 KOWR wydatkował ze środków Zasobu WRSP łączną kwotę 265,7 tys. zł.

(akta kontroli str. 5, 227-228, 381, 391-394, 760-766)

¹³ System Geoserwis Susza 2020 zapewniał przegląd map warunków wzrostu upraw i oceny redukcji plonów.

W trakcie czterech miesięcy tj. od 17 sierpnia 2020 r. do 21 grudnia 2020 r. z systemu geoserwis susza 2020 skorzystało 2,5 tys. indywidualnych użytkowników, którzy pobrali 6,4 tys. razy 11,3 tys. raportów. Zorganizowano również 23 szkolenia, w których uczestniczyło 1,4 tys. użytkowników.

W celu sprawdzenia efektów wykorzystania systemu Geoserwis susza 2020, KOWR przeprowadził wśród użytkowników Geoserwisu ankietę dotyczącą jego funkcjonalności¹⁴. Użytkownicy Geoserwisu Susza 2020 wskazali na potrzebę kontynuacji dostępności danych w następnych latach oraz rozbudowy funkcjonalności (głównie w zakresie wyszukiwania działek po numerze katastralnym), jak również rozszerzenia zakresu niekorzystnych zjawisk atmosferycznych mających wpływ na uprawy rolnicze raportowanych w ramach narzędzia, potrzebę udostępnienia narzędzia dla producentów rolnych.

(akta kontroli str. 227-228, 651-655)

8. W 2020 r. KOWR uzyskał zgodę Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na realizację projektu wdrożenia Systemu Satelitarnego Monitorowania Upraw Rolnych w Polsce (S2MUR)¹⁵. W ww. wniosku KOWR określił szacowany koszt zamówienia ww. S2MUR na kwotę 134,1 mln zł oraz trzyletni okres realizacji tego systemu. Zakończenie budowy systemu ustalono na dzień 31 marca 2023 r.

W 2020 r. oraz w 2021 r. w KOWR prowadzono prace koncepcyjne nad uruchomieniem Systemu Satelitarnego Monitorowania Upraw Rolnych w Polsce (S2MUR) oraz przygotowaniem zamówień publicznych związanych z realizacją projektu.

(akta kontroli str. 5, 228-230, 669, 677-678, 705-718, 760-766)

9. W 2020 r. KOWR na podstawie art. 42 ustawy z dnia 13 lutego 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2020¹⁶ oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniu upraw rolnych i zwierząt gospodarskich¹⁷ zrealizował ze środków Zasobu WRSP, dopłaty do składek z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia upraw rolnych lub zwierząt gospodarskich od ryzyka wystąpienia zdarzeń losowych w łącznej kwocie 48 331,2 tys. zł. Ww. dopłaty do składek zrealizowane zostały w ramach umów zawartych pomiędzy KOWR a sześcioma zakładami ubezpieczeń, z tytułu zawarcia przez te zakłady z producentami rolnymi 6 822 umów ubezpieczenia upraw rolnych i sześciu umów ubezpieczenia zwierząt gospodarskich.

Zasady dotyczące realizacji dopłat do składek zostały określone zarządzeniem Nr 80/2020/Z Dyrektor Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa z dnia 19 czerwca 2020 r. w sprawie ustalenia Wytycznych do udzielania przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa dopłat do składek z tytułu zawarcia przez zakład ubezpieczeń umów ubezpieczenia.

(akta kontroli str. 226-227, 380-381, 389-391, 542-561)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

¹⁴ Ankieta badała zadowolenie z użytkowania i ocenę możliwości, funkcjonalności serwisu oraz sposoby prezentowania danych zgromadzonych w ramach tego narzędzia. Zbadano także potrzeby i oczekiwania użytkowników w stosunku do projektu Systemu Satelitarnego Monitorowania Upraw Rolnych (S2MUR). Link do ankiety został rozdysponowany do 1399 użytkowników drogą elektroniczną, uzyskano 160 odpowiedzi. Ankieta była aktywna w dniach od 29 października do 20 listopada 2020 r.

¹⁵ Wniosek do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi został przekazany pismem KOWR z dnia 23 stycznia 2020 r. znak: CEN.DI.WP.79.2.2020.TSA.

¹⁶ Dz. U poz. 278.

¹⁷ Dz. U. z 2019 r. poz. 477.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, lipca 2021 r.

Kontrolerzy
Monika Bagińska
główny specjalista
kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
p.o. Dyrektor
Marek Adamiak

.....
podpis

Jolanta Krzyżanowska
doradca ekonomiczny

.....
podpis

.....
podpis